

11
OPATRENIE
Národnej banky Slovenska
z 8. júna 2010,

**ktorým sa ustanovujú metódy oceňovania pozícií zaznamenaných
v bankovej knihe a podrobnosti o oceňovaní pozícií zaznamenaných
v bankovej knihe vrátane frekvencie tohto oceňovania**

Národná banka Slovenska podľa § 39 ods. 15 písm. h) zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) ustanovuje:

§ 1

(1) Na účely zohľadňovania miery kreditného rizika banky pri dodržiavaní postupu podľa § 39 ods. 7 zákona sa pozície zaznamenané v bankovej knihe predstavujúce položky majetku banky a pozície zaznamenané v bankovej knihe predstavujúce položky, ktoré sa neevidujú v súvahe banky, oceňujú mesačne podľa stavu k poslednému pracovnému dňu kalendárneho mesiaca metódami podľa § 2 a 3.

(2) Pozície zaznamenané v bankovej knihe predstavujúce záväzky banky sa oceňujú podľa osobitného zákona.¹⁾

(3) Na účely tohto opatrenia sa rozumie

- a) rovnorodými aktívami banky skupina položiek majetku banky a položiek, ktoré sa neevidujú v súvahe banky, s rovnakým rizikom dlžníka, s rovnakým rizikom obchodu, s rovnakými charakteristickými znakmi dlžníka a s rovnakými charakteristickými znakmi obchodu,
- b) kreditnou kvalitou dlžníka súhrn znakov dlžníka preukazujúcich schopnosť splácať záväzky, pričom schopnosť splácať záväzky závisí najmä od
 1. významnosti finančných problémov dlžníka,
 2. skutočnosti, či nedošlo k porušeniu zmluvy zlyhaním alebo oneskorením splátok úroku alebo istiny,
 3. udelenia úľavy dlžníkovi na základe jeho podnetu, a to z ekonomických dôvodov alebo právnych dôvodov na strane dlžníka, o ktorej by veriteľ inak neuvažoval,
 4. pravdepodobnosti, že na základe podnetu dlžníka môže byť na majetok dlžníka vyhlásený konkurz alebo dlžník pristúpi k finančnej reštrukturalizácii,
 5. skutočnosti, či nedošlo k zániku finančného trhu, v rámci ktorého dlžník obchoduje,
- c) maržou konzervativizmu osobitná hodnota, ktorá súvisí s očakávanou mierou chýb v odhade pravdepodobnosti zlyhania a odhade straty v prípade zlyhania²⁾ a ktorá

¹⁾ Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

²⁾ § 73 opatrenia Národnej banky Slovenska č. 4/2007 o vlastných zdrojoch financovania bánk a požiadavkách na vlastné zdroje financovania bánk a o vlastných zdrojoch financovania obchodníkov s cennými papiermi a požiadavkách na vlastné zdroje financovania obchodníkov s cennými papiermi (oznámenie č. 121/2007 Z. z.) v znení opatrenia č. 17/2008 (oznámenie č. 443/2008 Z. z.).

zohľadňuje aj bankou identifikované možné udalosti alebo budúce zmeny ekonomických podmienok, ktoré by mohli mať nepriaznivé účinky na kreditnú kvalitu dlžníka a celkovú hodnotu majetku banky a posúdenie schopnosti banky odolať takýmto zmenám; ak sú výsledky odhadov pravdepodobností zlyhania²⁾ a odhadov strát v prípade zlyhania²⁾ z hľadiska banky menej uspokojivé a bankou očakávaná miera chýb vo výsledkoch odhadov pravdepodobností zlyhania²⁾ a odhadov strát v prípade zlyhania²⁾ je väčšia, než banka pôvodne očakávala, aj táto osobitná hodnota je väčšia; táto osobitná hodnota sa zväčšuje aj ak nepriaznivé účinky udalostí a zmien ekonomických podmienok na kreditnú kvalitu dlžníka a celkovú hodnotu majetku banky sú väčšieho rozsahu, než banka pôvodne očakávala,

- d) účinkom príslušného zabezpečenia účinnosť financovaného zabezpečenia alebo nefinancovaného zabezpečenia prípustného ako technika zmierňovania kreditného rizika z pohľadávky alebo budúcej pohľadávky vstupujúcej do výpočtov kreditných rizík banky štandardizovaným prístupom pre kreditné riziko,
- e) reprezentatívnou vzorkou dlžníkov alebo expozícií banky vzorka klientov banky alebo pohľadávok, ktorých rizikové charakteristiky sú zhodné s rizikovými charakteristikami základného súboru klientov banky alebo pohľadávok, na ktoré sa má odhad pravdepodobnosti zlyhania a odhad straty v prípade zlyhania vzťahovať.

§ 2

(1) Pozície zaznamenané v bankovej knihe predstavujúce položky majetku banky a položky, ktoré sa neevídujú v súvahe banky, ktoré vchádzajú do tried expozícií banky alebo do častí tried expozícií banky zahrnutých do výpočtu rizikovo vážených expozícií prístupom interných ratingov na základe vydaného predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska podľa § 33 zákona sa na účely zohľadňovania miery kreditného rizika banky pri dodržiavaní postupu podľa § 39 ods. 7 zákona oceňujú v súlade s týmto prístupom interných ratingov.

(2) Pozície zaznamenané v bankovej knihe predstavujúce položky aktív banky, ktoré vchádzajú do tried expozícií banky alebo do častí tried expozícií banky zahrnutých do výpočtu rizikovo vážených expozícií štandardizovaným prístupom pre kreditné riziko, sa na účely zohľadňovania miery kreditného rizika banky pri dodržiavaní postupu podľa § 39 ods. 7 zákona oceňujú metódou očakávaných strát podľa § 3.

§ 3

(1) Nulový koeficient očakávanej straty sa priradzuje k položke aktíva banky, ktorá predstavuje pohľadávku alebo budúcu pohľadávku voči členskému štátu Európskej únie alebo voči jeho centrálnej banke, denominovanej a financovanej v mene ktoréhokoľvek členského štátu Európskej únie, a položke aktíva banky, ktorá predstavuje expozíciu, ktorá nemá povahu kreditného záväzku, alebo v prípade ktorej banka nedokáže určiť zmluvnú stranu. Pre ostatné jednotlivé položky aktív banky sa vypočítava percentuálny koeficient očakávanej straty matematickým vzťahom

$EL = PD \times LGD$, pričom

- a) EL (expected loss) predstavuje koeficient očakávanej straty,
- b) PD (probability of default) predstavuje pravdepodobnosť zlyhania, ktorá je pravdepodobnosťou, že na strane dlžníka dôjde v priebehu jedného roka k zlyhaniu,²⁾

pravdepodobnosť zlyhania banka vypočítava podľa vlastných metód odhadu za splnenia požiadaviek podľa odseku 4,

- c) LGD (loss given default) predstavuje stratu v prípade zlyhania, ktorá je pomerom straty z expozície z dôvodu zlyhania²⁾ zmluvnej strany banky k hodnote zodpovedajúcej nesplatenej časti záväzku v momente zlyhania;²⁾ strata v prípade zlyhania sa vypočítava podľa vlastných metód odhadu za splnenia požiadaviek podľa odseku 4 v spojení s obmedzeniami na jej určenie podľa odsekov 2 a 3, alebo sa určuje podľa minimálnych percentuálnych úrovní uvedených v odsekoch 2 a 3.

(2) Strata v prípade zlyhania sa určuje z hľadiska toho, do akej triedy expozície alebo časti triedy expozície patrí jednotlivá položka aktíva banky, pričom sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu³⁾ upravujúce podrobnosti priradovania percentuálnych hodnôt straty v prípade zlyhania, ak banke nebol udelený predchádzajúci súhlas Národnej banky Slovenska na používanie vlastných odhadov straty v prípade zlyhania. Strata v prípade zlyhania určovaná podľa prvej vety neklesne pod úroveň 45 %, ak sa nejedná o položku aktíva banky predstavujúcu

- a) pohľadávku alebo podmienenú pohľadávku zabezpečenú nehnuteľnosťou určenou na bývanie,
- b) retailovú pohľadávku alebo podmienenú retailovú pohľadávku alebo
- c) pohľadávku po termíne splatnosti.

(3) Strata v prípade zlyhania pre položku aktíva banky, ktorou je

- a) pohľadávka alebo podmienená pohľadávka zabezpečená nehnuteľnosťou určenou na bývanie sa určuje podľa prevodovej tabuľky na priradovanie hodnoty straty v prípade zlyhania uvedenej v osobitnom predpise,⁴⁾
- b) retailová pohľadávka alebo podmienená retailová pohľadávka, ktorá nie je zabezpečená nehnuteľnosťou určenou na bývanie, sa určuje na úrovni minimálne 75 %,
- c) pohľadávka po termíne splatnosti sa určuje na úrovni minimálne 50 %.

(4) Na účely používania vlastných metód pre odhady pravdepodobnosti zlyhania a pre odhady straty v prípade zlyhania (ďalej len „odhady parametrov“), sú požiadavky splnené, ak platí, že

- a) odhady parametrov sa uskutočňujú pre očakávané straty v najbližších dvanástich mesiacoch,
- b) časové rady údajov vstupujúce do odhadov parametrov nie sú kratšie ako jeden rok,
- c) odhady parametrov sa v následných výpočtoch používajú len vo vzťahu k tým položkám aktív banky, alebo k rovnorodým aktívam banky, ktorým zodpovedajú údaje vstupujúce do týchto odhadov,
- d) sú preukázané odhady parametrov za jednotlivé položky aktív banky a za skupiny takýchto položiek, rozdielnosti v týchto odhadoch a je preukázané, prečo sa odhady parametrov týkajúce sa jednotlivých položiek aktív banky líšia od týchto odhadov týkajúcich sa skupín takýchto položiek,
- e) pri odhadoch parametrov za jednotlivé položky aktív banky a za skupiny položiek aktív banky sa berie do úvahy najmä historický vývoj

³⁾ Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 4/2007 (oznámenie č. 121/2007 Z. z.) v znení neskorších predpisov.

⁴⁾ § 125 ods. 8 opatrenia Národnej banky Slovenska č. 4/2007 (oznámenie č. 121/2007 Z. z.) v znení opatrenia č. 17/2008 (oznámenie č. 443/2008 Z. z.).

1. kreditnej kvality dlžníka,
 2. na finančných trhoch,
 3. ukazovateľov kvality položiek aktív banky, ktoré zodpovedajú rovnorodým aktívam,
- f) pri určovaní kreditnej kvality dlžníka sa preukáže, že
1. použité údaje sú reprezentatívnou vzorkou jej dlžníkov alebo expozícií banky,
 2. do procesu určovania kreditnej kvality dlžníka a pravidelného preverovania kreditnej kvality dlžníka sú vždy zainteresované útvary banky alebo zamestnanci banky zodpovední za riadenie rizík v banke,
- g) pri odhadoch parametrov sa uplatňuje marža konzervativizmu,
- h) sa preukáže, že odhady parametrov zohľadňujú všetky príslušné a dostupné údaje, informácie a metódy; odhady parametrov sú
1. odvodené na základe historických skúseností ako aj dôkazov založených na pozorovaní, a nie sú založené iba na úsudkoch,
 2. hodnoverné a sú založené na podstatných faktoroch príslušných rizikových parametrov,
- i) čím menej údajov má banka k dispozícii na odhady parametrov, tým konzervatívnejšia je pri svojom odhade parametrov,
- j) ak sa vychádza pri odhadoch parametrov z vlastných údajov o zlyhaní, sa
1. dá preukázať, že pri odhade parametrov sa používajú príslušné vnútorné predpisy banky o spôsobe poskytovania úverov,
 2. dajú preukázať rozdiely medzi hodnotením kreditnej kvality dlžníkov z obdobia, z ktorého pochádzajú údaje slúžiace k odhadom parametrov, a hodnotením kreditnej kvality dlžníkov, ktoré banka práve vykonáva,
- k) sa na overenie presnosti a kvality odhadov parametrov používa spätné testovanie,⁵⁾
- l) sú preukázané vlastné metódy odhadov parametrov, ako aj ich používanie, používanie marže konzervativizmu a používanie spätného testovania predložením podrobnej dokumentácie aktualizovanej aspoň raz za kalendárny rok.

(5) Ak sa preukáže, že banka na použitie postupu podľa odsekov 1 až 4 nemá všetky potrebné vstupné údaje, metodiku, programové vybavenie, organizáciu a riadenie a ostatné vnútorné procesy, pričom svojou aktivitou preukazne smerovala k ich získaniu a vybudovaniu, možno namiesto použitia postupu podľa odsekov 1 až 4, na účel určenia percentuálneho koeficientu očakávanej straty, každej jednotlivkej položke aktív banky priradiť percentuálny koeficient očakávanej straty na základe toho, ako sa priraduje položkám aktív banky, ktoré nepredstavujú retailové pohľadávky alebo podmienené retailové pohľadávky, rizikovú váhu pri používaní štandardizovaného prístupu pre kreditné riziko, a to v hodnotách uvedených v odseku 6; položkám aktív banky, ktoré predstavujú retailové pohľadávky alebo podmienené retailové pohľadávky, možno priradiť percentuálny koeficient očakávanej straty rovný hodnote 0,6338 %.

(6) Hodnoty na účely odseku 5 sú:

Riziková váha v %	0	10	20	35	50	75	100	150	200
Koeficient očakávanej straty v %	0,0000	0,0066	0,0210	0,0542	0,1028	0,2333	0,4784	1,8826	4,2293

⁵⁾ § 88 ods. 1 a 2 opatrenia Národnej banky Slovenska č. 4/2007 (oznámenie č. 121/2007 Z. z.).

(7) Účtovná hodnota každej jednotlivéj položky majetku banky pred úpravou jej ocenenia v účtovníctve a po zohľadnení účinkov príslušného zabezpečenia sa v okamihu ocenenia v bankovej knihe vynásobí percentuálnym koeficientom očakávanej straty „EL“ vypočítaným alebo určeným podľa odsekov 1 až 4 alebo percentuálnym koeficientom očakávanej straty „EL“ priradeným podľa odsekov 5 a 6; hodnota tohto násobku pre každú jednotlivú položku majetku banky predstavuje výšku očakávanej straty tejto položky. Účtovná hodnota každej jednotlivéj položky, ktorá sa neeviduje v súvahe banky, po zohľadnení výšky príslušného konverzného faktora podľa § 33 ods. 6 zákona zodpovedajúceho použitiu štandardizovaného prístupu pre kreditné riziko a po zohľadnení účinkov príslušného zabezpečenia sa v okamihu ocenenia v bankovej knihe vynásobí percentuálnym koeficientom očakávanej straty „EL“ vypočítaným alebo určeným podľa odsekov 1 až 4 alebo percentuálnym koeficientom očakávanej straty „EL“ priradeným podľa odsekov 5 a 6; hodnota tohto násobku pre každú jednotlivú položku, ktorá sa neeviduje v súvahe banky, predstavuje výšku očakávanej straty tejto položky.

(8) Ocenením pozície v bankovej knihe metódou očakávanej straty sa rozumie úprava hodnoty jednotlivéj položky aktíva banky o výšku očakávanej straty tejto položky.

§ 4

Prechodné ustanovenia

(1) Postup podľa § 3 ods. 5 a 6 môže banka použiť najneskôr do 31. decembra 2011, s výnimkou podľa odseku 2.

(2) Postup podľa § 3 ods. 5 a 6 môže banka použiť aj po 31. decembri 2011 pre tie položky aktív banky, ktoré by spĺňali podmienky a požiadavky podľa § 33 ods. 20 zákona.

§ 5

Účinnosť

Toto opatrenie nadobúda účinnosť 1. januára 2011.

Jozef Makúch v. r.
guvernér

Vydávajúci útvar: odbor regulácie a metodiky riadenia rizík tel.: +421 2 5787 3301
oddelenie regulácie bánk a obchodníkov fax: +421 2 5787 1118
s cennými papiermi
Vypracoval: Ing. Stanislav Guniš tel.: +421 2 5787 2885
email: stanislav.gunis@nbs.sk